

CONCEPT UITVOERINGSAGENDA BWM PLAN PROVINCIE UTRECHT

Inhoudsopgave Versie 1.3

- Inleiding pagina 2
- Uitvoering Bodem-, Water- en Milieubeleid in de provincie Utrecht pagina 3 t/m 6
- Financien, Monitoring en Evaluatie pagina 7
- Bijlage 1: Overzicht diverse uitvoeringsprojecten
- 1A: Prioriteit waterveiligheid en wateroverlast pagina 8 t/m 11
- 1B: Prioriteit oppervlaktewater pagina 12 t/m 15
- 1C: Prioriteit Ondergrond pagina 16 t/m 22
- 1D: Prioriteit gezonde leefomgeving pagina 23 t/m 29
- Bijlage 2: Indicatoren uit de begrotingscyclus pagina 30 t/m 31

1. Inleiding

De provincie Utrecht voert (wettelijke) taken uit, gericht op het behouden en versterken van een schone, gezonde, stille en veilige leefomgeving.

Centrale missie van de provincie Utrecht is Utrecht, Topregio. Een van de uitdagingen daarbij is de goede balans houden, want onder andere de gezondheid en het welzijn van de inwoners van de provincie Utrecht staan onder druk.

Onder deze centrale missie vallen drie pijlers: Utrecht verbindt, transformeert en realiseert. In het licht hiervan is deze Uitvoeringsagenda opgesteld. De focus daarbij ligt op de prioriteiten waterveiligheid en wateroverlast, schoon en voldoende oppervlaktewater, ondergrond en leefkwaliteit.

Centraal staat dat we de opgaven en de inzichten uit het bodem-, water- en milieudomein in een vroeg stadium inbrengen bij ontwikkelingen in onze leefomgeving mede bij gebiedsgerichte aanpak. We zetten ook in op meekoppelkansen.

Deze Uitvoeringsagenda Bodem, Water en Milieu is een uitwerking van het Bodem- Water- en Milieuplan 2016-2021: <http://ruimtelijkeplannen.provincie-utrecht.nl/NL.IMRO.9926.ZZBWM-OW01?s=SANMmYIUAXITaGERkELKD-Df-DTyAAQ>.

Het BWM-plan is vorm gegeven door per gebied op de kaart ("objecten") het beleid te beschrijven. Ook de Uitvoeringsagenda is objectgericht vorm gegeven. Per object, dat aansluit op de objectgerichte structuur van het BWM plan, wordt invulling gegeven aan de uitvoering van het BWM-plan.

De agenda biedt een overzicht van de uitvoeringsactiviteiten en de resultaten. Het laat zien welke rol we daarbij hebben, met welke partners we samenwerken, we daarvoor inzetten en wanneer we welke stappen zetten of producten opleveren. De concreetheid van de diverse uitvoeringspunten varieert per onderdeel. Soms is al precies duidelijk wat de uitvoering behelst, soms zal nog een heel proces met meerdere partners moeten worden doorlopen voordat die duidelijkheid er is. De Uitvoeringsagenda zal in dat geval vooral procesbeschrijvend zijn.

De uitvoering op een kaart

De kern van de Uitvoeringsagenda bevindt zich op een kaart waarop alle BWM projecten van de provincie Utrecht weergegeven zijn. Door de diverse projecten, c.q. acties, op één kaart te duiden in combinatie met andere acties op basis van andere beleidsvelden, worden de verschillende acties in en nabij dat gebied zichtbaar. Op basis daarvan kan gezocht worden naar de samenhang tussen deze verschillende acties. Door dit waar mogelijk te koppelen, kunnen de sporen met elkaar worden verbonden.

2. Uitvoering Bodem-, Water- en Milieubeleid in de provincie Utrecht

a. Inleiding

De uitvoering van het Bodem-, water en milieubeleid is nauw verweven met andere beleidsvelden. Belangrijke uitvoeringsprogramma's of agenda's zijn hierbij onder meer: Deltaprogramma, Mobiliteitsprogramma; Agenda Vitaal Platteland; Ruimtelijke Agenda; Programmatische Aanpak Stikstof (PAS); Programma wonen en binnenstedelijke ontwikkeling en onderdelen uit het provinciale deel van de jaarlijkse RUD uitvoeringsprogramma's Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving

De komende tijd zal de Agenda Duurzame Energie worden opgesteld, met het daarbij behorende uitvoeringsprogramma. Dit onderwerp raakt aan verschillende onderwerpen binnen het BWM beleid: invulling van het onderwerp energie in duurzame gebiedsontwikkeling, keuzes in het gebruik van bodemenergie, effecten van energieconcepten op bodem-, grondwater- en luchtkwaliteit, het meenemen van energiemaatregelen in de door de provincie te verlenen milieuvergunningen, etc. . Vooruitlopend op de Agenda Duurzame Energie komen in deze uitvoeringsagenda alvast de onderwerpen bodemenergie, energie in vergunningverlening en energie in gebiedsontwikkeling aan bod.

Het besef dat de wettelijke milieunormen geen garantie zijn voor een gezonde leefomgeving verklaart de versterkte aandacht voor het onderwerp gezondheid in het coalitieakkoord 2015-2019 "In Verbinding" van het college van GS Utrecht. Op basis hiervan stellen wij een afzonderlijk programma gezonde leefomgeving op. In bijlage 1 a tot en met d zijn per prioriteit de projecten en activiteiten weergegeven.

b. Voortgangrapportages

De BWM Uitvoeringsagenda beoogt een overzicht te geven van de belangrijkste activiteiten voor de komende jaren op het gebied van bodem-, water- en milieubeleid. De voortgang van activiteiten zal ook per object zichtbaar zijn op de BWM uitvoeringsagendakaart.

Veel lopende beleidsprocessen kennen een eigen processtructuur waarin de provincie Utrecht met andere partijen samenwerkt. In deze trajecten wordt ook met programma's met bijbehorende voortgangrapportages gewerkt (zie tabel 1). De belangrijkste activiteiten van de provincie Utrecht in deze structuren maken onderdeel uit van het BWM-plan en de Uitvoeringsagenda.

Veel acties zijn gekoppeld aan sectorale uitvoeringsprogramma's met rapportageverplichtingen aan verschillende organisaties op verschillende momenten. In een jaarlijkse rapportage over de voortgang van de Uitvoeringsagenda combineren wij deze rapportages tot een overall-rapportage aan Provinciale Staten. Deze rapportage geeft dan een overzicht op het gehele BMW-domein.

De looptijd van het Bodem-, Water- en Milieuplan is bepaald op 6 jaar in verband met de verplichtingen op grond van de Europese Kaderrichtlijn Water en de Europese Richtlijn Overstromingsrisico's.

Tabel 1:

Overzicht programma's en bijbehorende rapportages				
Naam programma	Looptijd programma	(Wettelijke) basis	Rapportage	EU / nationaal / Provinciaal
Algemeen				
Diverse onderdelen uit het jaarlijks uitvoeringsprogramma VTH	1 jaar	Wabo / Besluit omgevingsrecht (BOR)	Jaarrapportage VTH	Provinciaal
Prioriteit Waterveiligheid en wateroverlast				
Deltaprogramma	2100	Waterwet, Nationaal Waterplan. Jaarlijkse Deltaprogramma, Deltaplan Waterveiligheid/Hoog waterbeschermingsprogramma	Jaarlijkse rapportage over Deltaprogramma en provincie Utrecht aan PS	Nationaal
Actualisatie Overstromingsrisico-beheerplan	6 jaarlijks	Europese Richtlijn Overstromingsrisico		EU
Waterbeheerplan waterschappen	6 jaar	Waterwet, Prov. Waterverordening	Voortgangsrapportage waterschappen	regionaal
Prioriteit schoon en voldoende oppervlaktewater				
Deltaprogramma	2100	Waterwet, Nationaal Waterplan. Jaarlijkse Deltaprogramma, Deltaplan zoetwater	Jaarlijkse rapportage over Deltaprogramma en provincie Utrecht aan PS	Nationaal
Stroomgebied beheerplan Rijndelta	2016-2021	Kader Richtlijn Water	Voortgangsrapportage jaarlijks	Nationaal, regionaal
Prioriteit ondergrond				
Uitvoeringsprogramma Drinkwater PAS/N2000 beheerplannen	2014-2021	Kader Richtlijn Water	voortgangsrapportage	provinciaal
PUB 2016 -2012 Prov. Uitvoeringsprogramma Bodemconvenant	2016-2021	Convenant Bodem en Ondergrond	monitoringsrapportage jaarlijks	nationaal, provinciaal
Uitvoeringsprogramma Bodem en Ondergrond	2016-2021	Convenant Bodem en Ondergrond	nulmeting 2016; tussenbalans 2018; eindevaluatie 2020	nationaal
Prioriteit Leefkwaliteit stedelijk gebied				
Programma Wonen en Stedelijke ontwikkeling	2015-2019	Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie	Voortgangsrapportage Wonen en Stedelijke ontwikkeling	provinciaal
Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL)	2017	EU Richtlijn Luchtkwaliteit	Monitoringsrapportage NSL	EU
Geluidkaarten en Actieplan geluid	2017	EU Richtlijn omgevingslawaai	Actieplan geluid	EU
Provinciaal Uitvoeringsprogramma Externe Veiligheid 2015 - 2018	2015-2018	rijksregeling	Jaarrapportage PUEV	rijk

c. Jaarlijkse bijstelling van de Uitvoeringsagenda

Een Uitvoeringsprogramma is een momentopname. Vaak schuiven projecten gedurende de tijd op van een verkenning of studieproject via planvorming naar uitvoering. Daarom gaan wij de uitvoeringsagenda jaarlijks bijstellen: zowel vanwege de bewaking van de opgenomen projecten als vanwege voortschrijdend inzicht en nieuwe ontwikkelingen.

d. Toelichting op de uitwerking van een aantal thema's

Uitvoering waterbeheer door de waterschappen

Op grond van de waterverordeningen rapporteren de waterschappen jaarlijks over de voortgang van acties c.q. beleidsdoelen die voortvloeien uit het vigerende Waterplan 2010 -2015. Dit betekent dat voor de zomer van 2016 laatste voortgangsrapportage zal worden opgesteld over de realisatie van het Waterplan 2010-2015.

Het nieuwe BWM-plan en de nieuwe Waterbeheerplannen van de waterschappen kennen een andere, veel strategischer en globalere opzet. Dit leidt er toe dat het huidige rapportage format niet meer bruikbaar is, omdat het niet mogelijk is concrete (SMART) acties uit die plannen te destilleren. De financiële middelen en de jaarlijkse activiteiten worden nu in de Voorjaarsnota's van de waterschappen geborgd.

Wij ontwikkelen in overleg met de waterschappen een nieuwe opzet van de jaarlijkse rapportage. Randvoorwaarden zijn hierbij het adequaat uitoefenen van de wettelijke toezichthoudende taak en zo min mogelijk administratieve lastendruk. We zoeken daarbij aansluiting bij de rapportages die de waterschappen aan hun eigen Algemene Besturen opstellen. Dergelijke rapportages geven concrete informatie over de voortgang van de uitvoeringsacties.

Dat vraagt afstemming met de wijze van objectgerichte rapportage van de BWM Uitvoeringsagenda. *De overige afspraken in de Nota Relatie provincie Utrecht met de waterschappen, blijven van kracht.*

Kader Richtlijn Water

De Kaderrichtlijn water kent stroomgebieden en is in Nederland in 4 stroomgebieden georganiseerd. Provincie Utrecht valt in het stroomgebied Rijn, deelgebieden Rijn West en Rijn Oost. Jaarlijks rapporteert de minister aan de Tweede Kamer de voortgang. Deze voortgang wordt opgebouwd vanuit de gegevens van deelnemende partijen van Rijn West en Rijn Oost. Daarbij wordt gebruik gemaakt van het Informatiehuis Water (IHW) waarin voor elk waterlichaam de data worden verzameld. Jaarlijks stellen wij een rapportage op waaruit blijkt welke activiteiten in de provincie Utrecht door partijen en onszelf worden uitgevoerd om de KRW-doelen uit het BWM-plan te realiseren. We maken daarbij gebruik van de gegevens uit het IHW. De KRW waterlichamen zijn een object in het BWM-plan en in de Uitvoeringsagenda zal de voortgang ook opgenomen worden.

Programma bodem en ondergrond (STRONG)

Binnen het landelijke programma bodem en ondergrond werken alle overheden samen aan een duurzaam, veilig en efficiënt gebruik van de ondergrond. De overheden werken aan verschillende producten voor de opgaven op het gebied van mijnbouwactiviteiten, drinkwater, bodemenergie en een gezonde bodem voor landbouw en natuur. Ook de provincie Utrecht levert haar bijdrage aan deze producten.

Het is een programma dat volop in ontwikkeling is. Om die reden zullen er ook in de loop van de periode van de BWM-uitvoeringsagenda op basis van dit landelijke programma binnen deze opgaven projecten bij komen voor de provincie Utrecht en andere projecten afgerond worden. Tijdens de jaarlijkse actualisatie van de BWM-uitvoeringsagenda zal dit verwerkt worden.

Programma Gezonde leefomgeving

Door toenemende bevolkingsgroei, toenemende mobiliteit en toenemend ruimtegebruik ontstaat steeds meer druk op met name het stedelijk gebied en daarmee op het waarborgen van een gezonde leefomgeving. Naast het realiseren en in stand houden van een economisch sterke regio, willen we bewoners van onze provincie ook een aantrekkelijke en gezonde leefomgeving bieden.

Wij herkennen deze opgave en gaan samen met onze partners deze uitdaging aan. Met een aantal strategische partners (waaronder EBU, gemeente Utrecht, de kennisinstituten en Rijk) zijn al relaties gelegd op dit thema. Onze inzet is nu fragmentarisch en kan door het leggen van verbindingen tussen

netwerken, processen en uitvoeringsprogramma's worden versterkt. Hierdoor kunnen wij nieuwe kansen en mogelijkheden sneller signaleren en beter beleggen.

Relatie Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving

Waar in de overzichten vermeld staat dat de provinciale rol "regulering" betreft, spreken we voornamelijk over de inzet van de instrumenten vergunningverlening, toezicht en handhaving (hierna VTH). Deze VTH-instrumenten dragen direct en indirect bij aan een verbetering van de leefomgevingskwaliteit.

De provincie heeft op VTH-gebied meerdere rollen. Voor de uitvoering van het BWM-plan zijn vooral van belang:

- 1) We zijn bevoegd gezag voor de uitvoering van circa 20 verschillende wetten op het gebied van milieu en natuur- en landschap;
- 2) We zijn verantwoordelijk voor een goede samenwerking tussen alle Utrechtse instanties die VTH-taken uitvoeren.

De provincie Utrecht heeft als bevoegd gezag vrijwel al haar VTH-taken in 2014 neergelegd bij de Regionale Uitvoeringsdienst (RUD) Utrecht, met uitzondering van de BRZO-taken (Besluit Risico's Zware Ongevallen). Deze zijn neergelegd bij de specialistische BRZO-RUD Noordzeekanaalgebied. De vergunningverlening voor natuur- en landschap is vooralsnog binnen de eigen organisatie gehouden.

De provincie stuurt in de rol van opdrachtgever en eigenaar – samen met 11 gemeenten – de RUD Utrecht aan. Dit gebeurt o.a. via een jaarlijks uitvoeringsprogramma, waarin wordt vastgelegd wat de concrete inzet op alle genoemde wetten in een kalenderjaar zal zijn. Input voor dit jaarlijkse programma zijn de o.a. de beleidswensen van de provincie, met als voorname factor het BWM-beleid. Dit beleid wordt periodiek meerjarig vastgelegd in een voor de RUD kaderstellend Beleidsplan VTH (2015-2018). Daarnaast worden de BWM-beleidswensen voor de VTH-taakuitvoering jaarlijks voorafgaande aan het maken van een uitvoeringsprogramma geïnventariseerd en waar mogelijk meegenomen. De resultaten van de uitvoering worden periodiek teruggekoppeld aan de provinciale beleidsafdelingen.

Voor haar rol als coördinator van de VTH-samenwerking onderhoudt de provincie een omvangrijk overlegcircuit met circa 40 instanties. Het betreft alle Utrechtse gemeenten, de RUD's, de waterschappen, de Veiligheidsregio, landelijk inspectiediensten, politie, justitie, Recreatie Midden Nederland en alle Utrechtse terreinbeherende organisaties en landschappen. Er is een algemeen ambtelijk en bestuurlijk overleg en daaronder hangen diverse specialistische werkgroepen. Er wordt jaarlijks een provinciebreed samenwerkingsprogramma gemaakt. Via dit overlegcircuit heeft de provincie de mogelijkheid om haar BWM-wensen via de VTH-taakuitvoering van andere instanties te beïnvloeden.

3. Financien, Monitoring en Evaluatie

Voor de uitvoering van de uitvoeringsagenda BWM is op basis van de Begroting 2016 voor de Prioriteit Bodem, Water en Milieu € 756.000,- beschikbaar.

Jaarlijks zal dit bedrag worden verdeeld over de verschillende prioriteiten, zodat ingespeeld kan worden op de actualiteiten.

Daarnaast zijn in de diverse programma's middelen opgenomen waarmee doelen uit het Bodem-Water en Milieuplan door gebruik te maken van meekoppelkansen kunnen worden gerealiseerd. Het gaat dan met name om het Mobiliteitsprogramma, de Ruimtelijke Agenda, Agenda Vitaal Platteland, Programmatische Aanpak Stikstof, Programma Wonen en Stedelijke Ontwikkeling e.a. Ook in het kader van de uitvoering van het Deltaprogramma en programma's voortvloeiende uit de Kader Richtlijn Water, het Convenant Bodem en ondergrond en andere programma's zijn diverse middelen beschikbaar gesteld.

Monitoring en evaluatie

Monitoring en evaluatie maken integraal onderdeel uit van het provinciale beleidsverantwoordingsproces. De begrotingscyclus geeft de relatie weer tussen beleidsprestaties en -effecten en de inzet van menskracht en financiële middelen. Deze cyclus vormt dan ook het uitgangspunt voor de inzet op monitoring en evaluatie van Bodem-, Water en Milieuplan en deze bijbehorende Uitvoeringsagenda

In bijlage 2 zijn de op dit moment geldende indicatoren uit de begrotingscyclus opgenomen. Het wordt niet uitgesloten dat deze indicatoren gedurende de planperiode zullen wijzigen. Dit zal dan bij een actualisatie van deze agenda worden overgenomen.

Ook op basis van EU-regelgeving wordt monitoring vereist, waaronder het opstellen van geluidbelastingkaarten. Ook afspraken met het Rijk leiden tot monitoring, zoals bij het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL). De provincie zal zich houden aan de regelgeving en vastgelegde afspraken betreffende monitoring, voortgang en evaluatie. De monitoring wordt uitgevoerd door de provincie, in samenwerking met de RUD en andere partijen die betrokken zijn bij het onderwerp. In sommige gevallen kan de uitvoering bij een andere partij worden belegd.

Bijlage 1: Overzicht diverse uitvoeringsprojecten
A: Prioriteit waterveiligheid en wateroverlast

Projectnaam activiteit	Toelichting	Resultaat
Dijkversterking Centraal Holland	<p>Het project Dijkversterking Centraal Holland valt onder het Hoogwaterbeschermingsprogramma. Het project heeft 55 km Utrechtse rivierdijken tussen Amerongen en Schoonhoven en de zogenaamde C-keringen langs gekanaliseerde Hollandse IJssel en Amsterdam-Rijnkanaal in de scope. Als provincie zijn we partner in deze verkenning, maar hebben we ook een belangrijke rol als bevoegd gezag. De provinciale doelen zijn goede ruimtelijke inpassing en verbinding leggen tussen andere opgaven en de waterveiligheidsmaatregelen. Daarnaast stelt de provincie de norm en status vast van de C-keringen die regionale keringen worden.</p>	<p>Een voorkeursalternatief (eind 2017) waarbij optimaal rekening is gehouden met cultuurhistorische, landschappelijke, recreatieve en ecologische waarden en de ruimtelijke kwaliteit behouden en daar waar mogelijk wordt versterkt. In het voorkeursalternatief wordt zoveel mogelijk verbinding gezocht met andere ruimtelijke opgaven en eventuele lokale nieuwe Ruimte voor de rivierprojecten. Daar waar provinciale projecten worden meegenomen wordt een samenwerkingsovereenkomst gesloten, incl. financiële regeling.</p> <p>Vaststelling nieuwe waterveiligheidsnormen voor regionale keringen in onze waterverordeningen.</p>
Grebbedijk	<p>Voor de Grebbedijk is inzet om hier snel aan de slag te kunnen met waterveiligheidsmaatregelen. Hiertoe participeert de provincie actief in een samenwerkingsverband met waterschap, provincie Gelderland en gemeente Wageningen waarin ook in beeld wordt gebracht welke ruimtelijke ontwikkelingen tegelijkertijd met de waterveiligheidsmaatregelen gerealiseerd kunnen en zullen worden.</p>	<p>Brede verkenning in 2017 die helderheid geeft over de mogelijkheden om de Grebbedijk te verstevigen en de (financiële) haalbaarheid van meekoppelkansen.</p>
Regionale keringen	<p>Wij hebben waterveiligheidsnormen vastgesteld voor de regionale waterkeringen in beheer bij de waterschappen, en daarbij aangegeven wanneer de regionale keringen hieraan moeten voldoen.</p>	<p>1. Regionale waterkeringen voldoen binnen afgesproken tijdstippen aan waterveiligheidsnormering en 2. inbreng kennis bij dijkversterkingen op het gebied van ruimtelijke, landschappelijke, natuurlijke</p>

		en cultuurhistorische kwaliteiten.
Vooronderzoek doen voor eventuele aanpassing van de normen voor de regionale waterkeringen	Vanwege ontwikkelingen en nieuwe inzichten vindt vooronderzoek plaats naar de eventuele aanpassing van de normen voor de regionale keringen.	Vooronderzoek voor eventuele aanpassing van de normen voor de regionale waterkeringen
Ontwikkelingsprogramma regionale waterkeringen	In het Ontwikkelingsprogramma regionale waterkeringen participeren wij samen met de andere provincies, waterbeheerders en de STOWA om kennis te ontwikkelen en handreikingen en leidraden te verbeteren over regionale keringen.	Een nieuwe "Visie op Regionale waterkeringen", kennisontwikkeling en verbeterde handreikingen en leidraden voor regionale keringen.
Voorlandkeringen	Deze groep van keringen beschermt buitendijks gelegen gebied tegen overstroming. Vanwege ontwikkelingen en nieuwe inzichten vindt vooronderzoek plaats naar de eventuele noodzaak om deze keringen aan te wijzen als regionale waterkering.	Doelmatigheidsonderzoek uitvoeren voor het wel of niet normeren van voorlandkeringen in de uiterwaarden van de Neder-Rijn en Lek.
Overstromingsgevaar- en overstromingsrisicokaart en regionale info ROR	De Europese Richtlijn OverstromingsRisico (ROR) verplicht Nederland tot het maken van overstromingsgevaar- en overstromingsrisicokaarten en daarnaast tot het opstellen van een overstromingsrisicobeheerplan (ORBP). De provincie levert input voor de kaarten dmv overstromingsscenario's en coördineert de regionale inbreng voor het overstromingsrisicobeheerplan.	Bijdrages aan de kaarten en het ORBP
Overstromingsscenario's	Met behulp van overstromingsmodellen wordt berekend hoe een overstroming kan verlopen. Dit verbeelden we met overstromingsscenario's (filmpjes).	Overstromingsscenario's die bruikbaar zijn voor de overstromingskaarten die de Richtlijn overstromingsrisico voorschrijft en ook voor andere doeleinden zoals calamiteitenbestrijding en ruimtelijke ordening.
Overstromingsgevaar en ruimtelijke ordening	Bij relevante ruimtelijke ontwikkelingen wordt rekening gehouden met overstromingsgevaar. De Handreiking Overstromingsrobuust inrichten geeft aan voor welke ontwikkelingen dit geldt en geeft ook handvatten om waterrobuust te bouwen.	Bij relevante ruimtelijke ontwikkelingen is overstromingsgevaar meegenomen.

Ruimtelijke adaptatie	In de ruimtelijke ordening rekening houden met overstromingsgevaar, watertekort, wateroverlast en hittestress.	In de ruimtelijke ordening wordt rekening gehouden met overstromingsgevaar, watertekort, wateroverlast en hittestress.
Gevolgbeperking overstroming bij gemeenten	Vanuit de verantwoordelijkheid van de gemeenten wordt bekeken wat gedaan kan worden om de gevolgen van een overstroming te beperken. Het gaat hierbij om een breed pallet aan maatregelen, maar hoofdzakelijk om maatregelen in de categorie calamiteitenbestrijding en herstel.	Bijdrage leveren aan een door de veiligheidsregio op te zetten programma.
Calamiteitenbestrijding	Vanuit de provinciale rol wordt een bijdrage geleverd bij (dreigende) calamiteiten op het gebied van gevaar voor waterkeringen en bij watertekort.	Tenminste jaarlijks wordt het interne draaiboek watercalamiteiten geactualiseerd en tenminste jaarlijks wordt onze rol beoefend.
Water in en om de stad, groenblauwe verbindingen	De provincie stimuleert ruimte voor water in en om de stad omdat hierdoor groenblauwe verbindingen ontstaan, de ruimtelijke kwaliteit verbetert en ruimtelijke adaptatie versterkt wordt. Hiertoe wordt een programma opgezet.	Gemeenten worden op weg geholpen om meer water in en om de stad te realiseren door voorbeelden, inspiratiesessies en vooral door ontwerpessies bij concrete ruimtelijke plannen en projecten.
Aanpassen waterverordeningen voor het onderdeel normering wateroverlast	In 2015 hebben wij de normering voor wateroverlast samen met de waterschappen en betrokken buurprovincies geëvalueerd. Aanleiding is dat waterschappen in de praktijk ervaren dat het soms lastig is het watersysteem tijdig op orde te krijgen tegen maatschappelijk verantwoorde kosten. Tevens zijn andere ontwikkelingen meegenomen.	De resultaten van de evaluatie worden begin 2016 vastgelegd in de waterverordeningen van HDSR en AGV.

Bijlage 1 B: Prioriteit oppervlaktewater

Projectnaam activiteit	Toelichting	Resultaat
Zoetwatervoorziening	Onze zoetwatervoorziening is cruciaal omdat het de basis is voor het functioneren van veel functies. Ons watersysteem is niet overal robuust genoeg om de huidige functies te voorzien van voldoende water en van goede kwaliteit. De zoetwatervoorziening wordt steeds complexer (en kwetsbaarder), vanwege zeespiegelstijging, langere droge en warme periodes, een toenemende watervraag en tegengestelde belangen. De houdbaarheid van de zoetwatervoorziening voor de langere termijn en de strategieën die daarvoor worden uitgewerkt, raken het ruimtelijk-economische domein en daarmee ook onze rol. De komende periode zetten wij samen met onze partners in op het uitvoeren van maatregelen en het doorlopen van het proces naar een Voorzieningenniveau.	Een duurzame en doelmatige zoetwatervoorziening
Uitvoering bestuursovereenkomst nutriënten Rijn West	In het Stroomgebiedbeheerplan (SGBP) is de ambitie voor ecologie verankerd. Nutriënten spelen een sleutelrol in de ecologie van het water voor het bereiken van de doelen. Dat geldt voor stikstof én fosfor. Partijen werken samen om bronnen te verminderen en effecten te verkleinen.	afname nutriënten door maatregelen vanuit de landbouwsector en zicht op haalbaarheid doelstellingen KRW
Doelen SGBP3	De KRW kent een maximale eindtermijn van 2027, in het derde SGBP(2021- 2027) wordt definitief bepaald welke einddoelen voor ecologie worden bereikt. Voorbereiding hiervan in 2e planperiode.	onderbouwing doelfasering / doelverlaging gereed in 2021
Inzet van instrumenten tbv uitvoering SGBP2	Uitvoering van projecten van derden voor het verkrijgen van een goede waterkwaliteit vraagt goede afstemming en financiering. Subsidiestromen goed benutten.	inzet instrumenten AVP, POP3, grondbeleid, Agr. natuurbeheer
Bedreiging nieuwe stoffen voor doelbereik KRW	Verkennen hoe nieuwe stoffen kunnen worden aangepakt, zodat het effect op waterkwaliteit kan worden verminderd, mede in opdracht van de EU.	bepalen omvang probleem en zicht op maatregelen en uitvoering krijgen

Technische aanpassingen KRW methodiek	Door voortschrijdend inzicht en nieuwe ontwikkelingen en strategie doelbereik kunnen aanpassingen in methodiek nodig zijn.	aanpassingen in de systematiek agv voortschrijdend inzicht en ontwikkelingen
Beschermingszones oppervlaktewaterwinnin gen	Bij Nieuwegein en Nieuwersluis wordt oppervlaktewater voor de bereiding van drinkwater gewonnen uit het Lekkanaal resp. het Amsterdam-Rijnkanaal. Rijkswaterstaat heeft in het Beheer- en ontwikkelplan Rijkswateren (BPRW) 2010-2015 een beschermingszone rond de innamepunten opgenomen.	bescherming van de winningen
Opstellen ecologische doelen voor niet KRW-wateren	90% van het oppervlaktewater in Utrecht bestaat uit 'overig water', niet zijnde KRW-waterlichamen. Voor deze wateren worden door de waterschappen doelen afgeleid passend bij de KRW systematiek. Provincie Utrecht stelt deze vast.	vastleggen ecologische doelen
Opstellen chemische doelen voor niet KRW-wateren	Naast ecologische doelen worden ook chemische doelen voor het 'overig water', niet zijnde KRW-waterlichamen, vastgelegd.	Waterschappen verklaren chemische doelen uit BKMW 2016 van toepassing
communicatie zwemwater	Communicatie over de aangewezen zwemlocaties (website en evt. aanvullend folder) met als doel de bezoeker te informeren	Communicatie over de aangewezen zwemlocaties
aanwijzen zwemlocaties	jaarlijks worden de zwemlocaties door GS aangewezen.	aanwijzen zwemlocaties
behoud bestaande zwemlocaties met de kwaliteit 'aanvaardbaar'	we constateren een (groeierende) behoefte van zwemlocaties maar daarnaast lopen we tegen de grenzen aan qua haalbaarheid om nieuwe locaties te realiseren en soms ook om de kwaliteit van bestaande locaties te behouden. In dit kader streven we ernaar om het aantal zwemlocaties van nu te behouden met de kwaliteit van tenminste het niveau 'aanvaardbaar' tegen maatschappelijk aanvaardbare kosten. We faciliteren kansen voor nieuwe locaties, mochten die zich aandienen.	zwemlocaties behouden met de kwaliteit tenminste 'aanvaardbaar'

beleid bodemdaling	Voor dit gebied geldt het beleid bodemdaling dat inhoudt dat gemeenten een verbod op scheuren en ploegen in hun bestemmingsplan opnemen en waterschappen een maximale drooglegging hanteren van 60 cm, behoudens enkele uitzonderingen.	Beleidskaders bodemdaling voor waterschappen en gemeenten
Effecten bodemdaling in beeld.	Voor het veengebied starten we een beleidsontwikkelingstraject waarbij we op basis van verwachte ontwikkelingen streven naar differentiatie van het bodemdalingsbeleid, gekoppeld aan andere beleidsterreinen. Dit project levert een beeld op van de gevolgen van bodemdaling op de provinciale belangen	Een (kaart) beeld van de gevolgen van bodemdaling op de provinciale belangen
Keuze beleidsinstrumentarium bodemdaling	In dit project wordt gekeken naar de mogelijke instrumenten die er zijn en de effectiviteit hiervan. Ook is integratie van andere veengebonden vraagstukken onderwerp van dit project.	Het verkennen en borgen van het (ruimtelijk) instrumentarium voor beleidsdifferentiatie bodemdaling in beleid
Gebiedsprocessen bodemdaling	In dit project staat het leren vanuit gebiedsprocessen centraal.	Het participeren in gebiedsprocessen (Kockengen, Woerden/ Kanis, Driebruggen/Oudewater)
Innovaties bodemdaling	Innovaties in waterbeheer en bodemgebruik kunnen een belangrijke bijdrage leveren aan het remmen van bodemdaling. Wij willen onderzoek hiernaar faciliteren en hieruit leren.	Het volgen, stimuleren en inpassen van innovatieve technieken om bodemdaling te remmen in ons beleid.
Gebiedsscan Bodemdaling	Het RAP2 project Toekomstverkenning bodemdaling heeft zich gericht op een deel van de provincie. Voor een effectieve beleidsdifferentiatie is het van belang dat de gehele provincie wordt onderzocht.	In beeld brengen houdbaarheid veengebied (gehele provincie)
Bodemdaling online	Via een aantal tools willen de kennis rondom bodemdaling breder ontsluiten.	Ontsluiten kennis en informatie bodemdaling
Vaarwegen vaststellen brugbedieningsbesluiten	Op elkaar afgestemde bedieningstijden zijn een belangrijke randvoorwaarde om routestructuren voor zowel beroepsvaart als recreatievaart in stand te houden en te ontwikkelen.	Brugbedieningsbesluiten op verzoek of op initiatief van de provincie

Beheer Eem en Oude Rijn/West	Zorgdragen voor het beheer van de vaarwegen de Eem en de Oude Rijn-west.	Het op diepte houden, het onderhoud van de oevers, vergunningverlening en de handhaving op de Eem en de Oude Rijn-West
Overdragen van het vaarwegbeheer van de Oude Rijn/West	De Oude Rijn-west is bij de provincie in beheer. Indien dit de doelmatigheid van het beheer bevordert, willen wij de Oude Rijn - west overdragen aan HDSR	Overdracht van de Oude Rijn-west aan HDSR
Beoordelen van het vijfjaarlijks onderhoudsverslag van vaarwegen, opgesteld door de waterschappen	Het merendeel van de recreatieve vaarwegen is bij de waterschappen in beheer. De provincie stelt in de Waterverordening randvoorwaarden voor het onderhoud van deze vaarwegen. Eens in de vijf jaar dienen de waterschappen een onderhoudsverslag in, waarbij vooral het baggeronderhoud centraal staat. Wij beoordelen dit onderhoudsverslag om toe te zien op de bevaarbaarheid van de vaarwegen bij waterschappen in beheer.	Vijfjaarlijks onderhoudsverslag opgesteld door de waterschappen als vaarwegbeheerder

Bijlage 1 C: Prioriteit Ondergrond

Projectnaam activiteit	toelichting	Resultaat
Uitvoeren grondwatermaatregelen voor de Kaderrichtlijn Water	De KRW-grondwatermaatregelen zijn een onderdeel van het 2de Stroomgebiedbeheerplan Rijndelta en opgenomen in de bijbehorende factsheets. De maatregelen zijn er op gericht om het grondwater in goede toestand te krijgen en te houden. Het gaat om grondwaterbeschermende maatregelen, aanpak bodem/grondwaterverontreinigingen, onderzoeken van/afspraken maken over risico's bij industriële en eigen winningen voor menselijke consumptie, onderzoek naar nieuwe stoffen (medicijnen e.d.), hydrologische herstelmaatregelen N2000-gebieden	voldoen aan KRW doelen
Vastleggen hydrologische maatregelen in gebiedsplannen	Vastleggen hydrologische maatregelen in watergebiedsplannen en peilbesluiten. Uitvoeren maatregelen door waterschappen.	voldoen aan KRW en N2000 doelen
Hydrologisch onderzoek relatie natuur Oostelijke vechtplassen	Duidelijkheid verschaffen in hoeverre drinkwaterwinningen een negatief effect heeft op de hydrologische randvoorwaarden van verschillende habitattypen. Op grond van de uitkomsten ervan kunnen keuzes gemaakt worden om de negatieve effecten op te heffen.	borgen van natuurbelang
Handreiking RO in strategische grondwatervoorraad	Ruimtelijke ontwikkelingen in de strategische grondwatervoorraad mogen dit belang niet schaden. Dit wordt opgenomen in de PRV. Een handreiking wordt ontwikkeld om hier handen en voeten aan te geven.	verbeteren van de bescherming van het drinkwaterbelang
Strategische grondwatervoorraad in herijking PRS/PRV	Het vastleggen van de strategische grondwatervoorraad in de PRS/PRV zoals aangekondigd in de kadernota Ondergrond.	verbeteren van de bescherming van het drinkwaterbelang
Infiltratiegebied Utrechtse Heuvelgebied in herijking PRS/PRV (evaluatie)	Het belang van schoon grondwater in het infiltratiegebied Utrechtse Heuvelrug wordt geborgd via de PRS en de PRV. Ook wordt dit belang geborgd via de strategische grondwatervoorraad die toegevoegd gaat worden in de PRS/PRV. Onderzocht wordt hoe beide gebieden opgenomen kunnen worden zonder teveel dubbelingen.	verbeteren van de bescherming van het drinkwaterbelang

Uitvoeren Uitvoeringsprogramma Drinkwater 2014-2021	Samenwerkingsprogramma voor de bescherming van winningen voor de openbare drinkwatervoorziening. Het programma bevat o.a. maatregelen ter verminderingen van emissies van bestrijdingsmiddelen en andere diffuse verontreinigingen.	verbeteren van de bescherming van het drinkwaterbelang
Actualiseren gebiedsdossiers en gesprekken	Het doel van gebiedsdossiers en gebiedsgesprekken is om via een gebiedsgerichte aanpak concreet per winning de bescherming van winningen te borgen door afspraken te maken met lokale partijen die een belang of rol hebben bij de bescherming van het drinkwater. De dossiers worden geactualiseerd.	verbeteren van de bescherming van het drinkwaterbelang
Opstellen en uitvoeren van integrale afspraken met Vitens middels een overeenkomst.	Vitens en de provincie maken integrale afspraken om de drinkwatervoorziening voor nu en in de toekomst veilig te stellen. De afspraken hebben betrekking op het robuust maken van de bestaande winningen, zorgen dat er in de toekomst voldoende grondwater beschikbaar is bij toenemende drinkwatervraag en het versterken van de relatie van drinkwaterwinning met zijn omgeving (het creëren van win-win situaties).	borgen van een robuuste en toekomstigbestendige drinkwatervoorziening
Gebiedsgericht beheer grondwaterverontreinigingen winningen Vitens	verkennen van de risico's van grondwaterverontreinigingen bij winningen Vitens en beheer(sing) risico's.	beheersing risico's grondwaterverontreiniging bij winningen Vitens
opstellen risicoanalyses/feitendossiers	Risico's bestaande eigen winningen voor menselijke consumptie in kaart brengen en afspraken maken met de bedrijven	afspraken over beperken risico's en leveren gegevens
opstellen risicoanalyses/feitendossiers	Risico's bestaande industriële winningen voor menselijke consumptie in kaartbrengen en afspraken maken met de bedrijven	afspraken over beperken risico's en leveren gegevens
Stimuleren ondiepe bodemenergie	Wij stimuleren de toepassing van ondiepe bodemenergie. Gebruik van ondiepe bodemenergie, waaronder WKO als veel voorkomende vorm, levert een bijdrage aan de klimaat- en duurzaamheidsdoelstellingen. De wijze van stimuleren zal worden uitgewerkt in samenhang met de op te stellen Energieagenda.	Toename toepassing WKO en daarmee vergroting aandeel duurzame energie

<p>Meewerken aan Ontwikkelkader bodemenergie in gemeente Utrecht</p>	<p>In de gemeente Utrecht is het druk in de ondergrond, met name in het centrum, onder meer door toename van het aantal bodemenergiesystemen. Toch biedt de bodem nog meer mogelijkheden voor de toepassing van bodemenergie. Een ontwikkelkader biedt initiatiefnemers inzicht in de mogelijkheden en spelregels, en biedt gemeente en provincie de mogelijkheid om te sturen waar nodig.</p>	<p>Duidelijkheid over regels en mogelijkheden voor initiatiefnemers en optimaal gebruik van bodemenergiepotentieel</p>
<p>Stimuleren goed functionerende WKO-systemen</p>	<p>Eén van de pijlers van het SER-akkoord is energiebesparing bij bedrijven. WKO-systemen kunnen een forse energiebesparing opleveren. In de praktijk blijken echter niet alle WKO-systemen de vooraf voorspelde energiebesparing te realiseren. Dit is nadelig voor het behalen van onze energie- en klimaatdoelstellingen, maar ook financieel ongunstig voor de eigenaar. Wij stimuleren goed functionerende WKO-systemen o.a. middels de door de RUD-Utrecht en odru uitgevoerd projecten in het kader van energiebesparing bij bedrijven. Waar nuttig en nodig zetten wij ook vergunningverlening en handhaving in.</p>	<p>Realiseren haalbare energiebesparing</p>
<p>Onderzoeken (on)mogelijkheden diepe WKO in gemeente Utrecht</p>	<p>Binnen een deel van de gemeente Utrecht bevinden zich grootschalige grondwaterverontreinigingen in het eerste watervoerende pakket. Om verspreiding naar diepere pakketten te voorkomen, staan wij hier vooralsnog geen WKO-systemen toe in diepere watervoerende pakketten. Wij onderzoeken samen met de gemeente of en zo ja onder welke voorwaarden het gebruik van diepere watervoerende pakketten mogelijk is, zonder onaanvaardbare risico's op verspreiding van verontreinigingen uit het eerste naar diepere watervoerende pakketten</p>	<p>Duidelijkheid over mogelijkheden en randvoorwaarden, als input voor besluit wel/niet openstellen diepere watervoerende pakketten voor WKO</p>
<p>Uitvoeren Provinciaal Uitvoeringsprogramma Bodemconvenant 2016-2020 (PUB)</p>	<p>Uitvoeren afspraken Bodemconvenant 2016-2020 via het PUB: aanpak spoedlocaties en het gebiedsgericht beheer van grondwaterverontreinigingen, aanpak diffuse verontreinigingen, stimuleren derden, waterbodems (waterschap), nazorg, beheer voormalige stortplaatsen en informatiebeheer</p>	<p>nakomen afspraken uit bodemconvenant 2016-2020 voor de bodemsaneringsopgave</p>

Herziening bodemwetgeving in Omgevingswet	Vorbereiden en implementeren nieuwe fase bodembeleid: herziening bodemwetgeving (Wbb) en opname in Omgevingswet. Transitie naar beheer en koppeling aan gebiedsontwikkeling. Tevens verschuiving taken naar gemeenten.	Adequate afspraken taak- en rolverdeling en borging samenwerking bodem en ondergrond
Pilot botsproef samenwerking bodem/grondwater met Omgevingswet	Pilot met een grote en een kleine gemeente over afbakening en afstemming verantwoordelijkheden voor grondwater (verontreinigingen, bodemenergie, e.d.). Testcase samenwerking in de nieuwe context Omgevingswet.	Heldere taakverdeling en werkbare samenwerking met gemeenten voor beheer grondwater
vergunningverlening ontgrondingenwet	vergunningverlening op basis van ontgrondingenverordening. Voortzetten ontgrondingenbeleid.	via vergunningverlening zorgen voor meerwaarde ruimtelijke kwaliteit en goede afweging alle betrokken belangen
advies vergunningaanvragen voor mijnbouwactiviteiten	regionale belangen afstemmen en zorgen voor een goede inbreng bij vergunningsaanvragen voor mijnbouwinitiatieven	regionale belangen zijn meegenomen bij de vergunningverlening door het rijk. PMV en PRV zijn aangepast op beleid.
inbreng in rijksstructuurvisie ondergrond (STRONG)	regionale belangen afstemmen en zorgen voor een goede borging van provinciale belangen in de rijksstructuurvisie ondergrond.	provinciale belangen zijn meegenomen in de rijksstructuurvisie ondergrond
versterken wettelijke rol van provincies in de mijnbouwwetgeving	regionale belangen afstemmen en zorgen voor een goede inbreng bij vergunningsaanvragen voor mijnbouwinitiatieven	provinciale belangen kunnen voldoende worden meegenomen bij de vergunningverlening voor mijnbouwactiviteiten.
protocol informeren en afstemmen mijnbouwactiviteiten	regionale belangen afstemmen en zorgen voor een goede inbreng bij vergunningsaanvragen voor mijnbouwinitiatieven	goede afstemming met andere partijen over mijnbouwactiviteiten
olie en gaswinning Papekopperveld	afstemmen met andere partijen over de ontwikkeling olie en gaswinning Papekopperveld	regionale belangen zijn meegenomen bij de ontwikkeling van de olie- en gaswinning van het Papekopperveld
invloed op proces rond schaliegas	zolang de effecten van schaliegaswinning op de omgeving onvoldoende bekend zijn, willen wij geen schaliegas in de provincie.	geen schaliegaswinning in provincie

stimuleren geothermie als duurzame energiebron	verkennen van mogelijkheden om geothermie te stimuleren	inzicht in stimuleringsmogelijkheden geothermie
uitvoeren artikel 4.10 PRV (aardkundige waarden)	wij richten ons ruimtelijk beleid op het behouden en beschermen van aardkundige waarden	gemeenten nemen in bestemmingsplannen regels op ter bescherming van de aanwezige aardkundige waarden
vergroten kennis en bewustzijn van aanwezige aardkundige waarden	wij richten ons ruimtelijk beleid op het behouden en beschermen van aardkundige waarden. Hiervoor is via www.provincie-utrecht.nl/loket/kaarten/geo/aardkundige-waarden/ veel achtergrondinformatie te vinden.	achtergrondinformatie over aardkundige waarden wordt gebruikt
vergroten belevingswaarde van aardkundige monumenten	behoud en versterken van de recreatieve en educatieve rol van de aardkundige monumenten, door onder andere een koppeling te leggen met andere projecten.	aardkundige monumenten voegen waarde toe aan de beleving van het landschap.
uitvoeren artikel 2.10 PRV (Cultureel erfgoed)	Met ons ruimtelijk erfgoedbeleid willen we bijdragen aan het behouden, versterken en beleefbaar maken van cultuurhistorie in de provincie Utrecht.	Gemeenten houden in bestemmingsplannen en bij planontwikkeling rekening met de aanwezige cultuurhistorische waarden (en kunnen daarbij putten uit de achtergrondinformatie in de Cultuurhistorische Atlas van de provincie Utrecht: CHAT).
bewustwording waarde cultuurhistorische hoofdstructuur	Met ons ruimtelijk erfgoedbeleid willen we bijdragen aan het behouden, versterken en zichtbaar en beleefbaar maken van cultuurhistorie in de provincie Utrecht.	kennis en belevingswaarde is vergroot over cultuurhistorische hoofdstructuur
monitoring en beheer archeologische vindplaatsen	archeologische vindplaatsen monitoren en beheren	archeologische vindplaatsen worden gemonitord en beheerd
bewustwording waarde archeologische vindplaatsen	archeologische vindplaatsen zichtbaar en beleefbaar maken en een educatieve rol laten vervullen	kennis en belevingswaarde is vergroot over archeologische vindplaatsen
archeologische vindplaatsen borgen in ruimtelijk gemeentelijk beleid	archeologische vindplaatsen borgen in ruimtelijk gemeentelijk beleid	Gemeenten houden in bestemmingsplannen en bij planontwikkeling rekening met de aanwezige archeologische waarden

aanpassen van bodemwijzer	Duurzaam bodembeheer in landbouw, natuur en stedelijk gebied en infrastructuur. Zorgen dat bij activiteiten en ruimtelijke keuzen de relevante kennis over de basiskwaliteiten van de bodem meegenomen worden, zodat toekomstbestendige keuzen gemaakt worden. Informatie beschikbaar via webkaart.	bodeminformatie praktisch beschikbaar
Utrechtse bijdrage aan landelijk programma bodem en ondergrond	Het Rijk, IPO, VNG en UvW werken samen aan het programma bodem en ondergrond. Binnen dit programma wordt gewerkt aan de maatschappelijke opgaven (bovengronds) die gerelateerd zijn aan het gebruik van de ondergrond en transitie naar omgang met bodem als integraal onderdeel van ruimtelijke ontwikkelingen.	afspraken binnen het gezamenlijke programma zijn opgepakt
ondergrond in energieagenda	bijdrage van de ondergrond aan de energieagenda.	duidelijkheid over inzet op ondergrondse energiesystemen

Bijlage 1 D: Prioriteit gezonde leefomgeving

Projectnaam activiteit	toelichting	Resultaat
opstellen Programma gezonde fysieke leefomgeving/gezonde verstedelijking	De zorg voor een gezonde leefomgeving is een belangrijke taak van de provincie. In een programma gaan wij op een meer integrale en gestructureerde wijze invulling geven aan deze taak die tot nu toe meer vanuit de afzonderlijke thema's (geluid, lucht etc.) is ingevuld.	Een Programma gezonde leefomgeving/gezonde verstedelijking, waarin beschreven op welke wijze wij bestaande gezondheidsknelpunten willen aanpakken (health deals) en nieuwe knelpunten willen voorkomen.
Energie en klimaat	Via gebiedsgerichte aanpak samen met o.a. gemeenten ontwikkelen van scenario's die leiden tot klimaatneutrale provincie in 2040; meekoppelen van klimaatadaptatie maatregelen in gebiedsontwikkeling zoals toevoegen van groen/blauwe structuren met als doel voorkomen van hittestress, verbetering van luchtkwaliteit en vergroting van waterberging	scenario's die leiden tot klimaatneutrale provincie in 2040; toevoegen groen blauwe structuren in stedelijke gebied
opstellen van provinciedekkende kaart duurzame gebiedsontwikkeling	Vanuit leefbaarheid en duurzaamheid zijn 11 verschillende gebiedstypen onderkend waarin de provincie ingedeeld kan worden. Aan deze gebiedstypen zijn voor de verschillende leefbaarheids- en duurzaamheidsaspecten na te streven ambities gekoppeld die recht doen aan het type gebied. Door de provincie samen met de gemeenten in te delen in deze 11 gebiedstypen ontstaat een gemeenschappelijk kader dat als uitgangspunt kan dienen bij ruimtelijke planontwikkeling.	provinciedekkende kaart met gebiedstypes waarover overeenstemming is met de betrokken gemeenten en de intentie van gemeenten om de aan de kaart gekoppelde gebiedsambities mee te nemen bij ruimtelijke planontwikkeling.
stimuleren duurzame gebiedsontwikkeling (DGO)	In gebiedsontwikkelingen en infrastructurele projecten waar we als provincie zelf initiatiefnemer zijn of waarbij we anderszins betrokken zijn nemen we de onderwerpen leefbaarheid en duurzaamheid als integraal onderdeel mee. We wegen deze onderwerpen volwaardig en transparant af met andere belangen. De ambities zoals benoemd in de milieukwaliteitsprofielen zijn daarbij uitgangspunt. Waar mogelijk zetten we de milieukwaliteitsprofielen in, in combinatie met de digitale ontwerptafel.	provinciedekkende kaart waarop de verschillende gebiedstypen zichtbaar zijn en die als uitgangspunt kan dienen voor de te hanteren ambities bij ruimtelijke planontwikkeling worden gebruikt voor met gebiedstypes ruimtelijke plannen waar de leefbaarheid en duurzaamheid ambities behorend bij het betreffende gebiedstype integraal zijn meegenomen in de afweging

gezondheidseffecten van milieubelasting meenemen bij het maken van keuzes voor ruimtegebruik en ruimtelijke inrichting.	Inzet van onder andere de informatie verkregen met de GES-methode om nieuwe gezondheidsknelpunten zoveel mogelijk te voorkomen.	zoveel mogelijk voorkomen van het ontstaan van nieuwe situaties van hoogbelaste gevoelige bestemmingen bij ruimtelijke keuzes en inrichtingsvraagstukken zijn de effecten op gezondheid expliciet getoetst (gezondheidstoets?)
Bestaande gezondheidsknelpunten en mogelijke maatregelen in beeld brengen.	grootste gezondheidsknelpunten zijn in beeld, overzichten van mogelijke maatregelen en (innovatieve) financieringsmogelijkheden zijn ontwikkeld	bij te starten projecten zijn knelpunten, mogelijke maatregelen en mogelijke financiering eenvoudig in beeld te brengen waardoor er meer aandacht is voor bestaande knelpunten en meer duidelijkheid over het aanpakken daarvan.
Ontwikkelen goede leefomgevingskwaliteitskaarten.	In beeld brengen waar de leefomgevingskwaliteit wat betreft lucht en geluid redelijk goed tot goed is. Doel is inzicht en behoud van de betere kwaliteiten in de provincie.	bij processen en projecten aandacht voor de gebieden met een goede kwaliteit. Draagt bij aan behoud van deze kwaliteit tbv de mens
Onderzoek naar mogelijke/noodzakelijke aanpassingen aan het rode contourenbeleid, zodat gezondheid expliciet een rol krijgt	anticiperen op de in ontwikkeling zijnde omgevingswet. Betekenis van gezondheid centraal voor ons ruimtelijk beleid mbt gevoelige bestemmingen	geen ontwikkeling van nieuwe gevoelige bestemmingen op relatief hoog belaste locaties
uitvoeren Interbestuurlijk toezicht (IBT)	De provincie is belast met het generieke toezicht op gemeenten op een goede uitvoering van wettelijke regelingen waaronder milieuregelgeving.	voldoen aan wettelijke normen en verplichtingen
terugbrengen van het aantal woningen met een hoge geluidsbelasting langs provinciale wegen	Als wegbeheerder zijn wij verantwoordelijk voor het beperken van de geluidsoverlast van provinciale wegen. Daar waar mogelijk en kosteneffectief willen wij woningen met een hoge geluidsbelasting aanpakken. Bij de trajectaanpak van provinciale wegen wordt op basis van het toepassen van doelmatigheidscriterium maatregelen uitgevoerd, die een geluidsreducerend effect hebben. De prioriteit ligt daarbij op het aanbrengen van geluidreducerend asfalt.	jaarlijks terugbrengen van het aantal geluidgehinderden langs provinciale wegen

onderzoek naar toepasbaarheid geluidgoten langs provinciale wegen	Op de N413 (richelleweg, Soest) zijn in 2013 geluidgoten aangebracht. Dit zijn innovatieve betonnen platen in de berm die een geluidsreducerend effect hebben. Om na te gaan of geluidgoten op andere locaties, onder andere omstandigheden en op de lange termijn ook tot een vergelijkbare geluidreductie leiden, is er in de toekomst meer onderzoek nodig.	jaarlijks terugbrengen van het aantal geluidgehinderden langs provinciale wegen
opstellen van provinciebrede geluidkaart	beperking geluidhinder overige wegen. Toelichting: Een veilige, gezonde en duurzame leefomgeving draagt bij aan een goed verblijfs- en vestigingsklimaat. Na het voldoen aan de wettelijke vastgelegde vereisten kan er desondanks een situatie ontstaan waarbij de aanwezige geluidsbelasting relatief veel hinder veroorzaakt	de geluidsbelastingen van alle hoofdwegen in de provincie Utrecht zijn in beeld, zodat bij ontwikkelingen hiermee rekening kan worden gehouden.
beperking geluidhinder afkomstig van provinciale inrichtingen	Via vergunningverlening en handhaving in het kader van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht en het Activiteitenbesluit werken wij aan een beperking van de geluidsbelasting veroorzaakt door bedrijven. Hierbij sluiten wij aan op het wettelijk kader en eventueel gemeentelijk geluidbeleid.	voorkomen/zoveel mogelijk beperken van geluidhinder veroorzaakt door provinciale inrichtingen
Verlenen ontheffing verbodsbepalingen stiltegebieden	Het provinciale stiltegebiedenbeleid is conserverend van aard. Het heeft als doel het beschermen van het geluidkarakter van een gebied en het waarborgen van stilte/rust in de toekomst. Daarom zijn bepaalde activiteiten verboden in een stiltegebied. GS kunnen hiervan onder voorwaarden ontheffing verlenen.	Behoud van rust in stiltegebieden met enige ruimte voor uitzonderingen
Advisering t.a.v. stiltegebieden bij ruimtelijke ontwikkelingen	Het provinciale stiltegebiedenbeleid is conserverend van aard. Het heeft als doel het beschermen van het geluidkarakter van een gebied en het waarborgen van stilte/rust in de toekomst. Bij ruimtelijke ontwikkelingen adviseren wij hierover.	Behoud van rust in stiltegebieden

Informereren en adviseren over stiltegebieden	Het provinciale stiltegebiedenbeleid is conserverend van aard. Het heeft als doel het beschermen van het geluidkarakter van een gebied en het waarborgen van stilte/rust in de toekomst. Wij adviseren en informeren hierover aan gemeenten, ondernemers, burgers en brengen dit belang in binnen andere beleidsterreinen. Hierbij gaat het niet alleen om beschermen, maar ook om beleven van de stilte.	Behoud van rust in stiltegebieden
Verbeteren dan wel handhaven luchtkwaliteit door vermindering emissie door bedrijven	Overall in de provincie Utrecht tijdig voldoen aan de normen uit de EU richtlijn luchtkwaliteit. Bedrijven moeten aan de Europese normen voldoen	Preventie van nieuwe knelpunten en verzilveren kansen voor verbetering van de luchtkwaliteit
Uitvoeren Regionaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit Utrecht	Participeren in het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit; coördineren van het Regionaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit Utrecht	Overall in de provincie Utrecht tijdig voldoen aan de normen uit de EU richtlijn luchtkwaliteit
Informereren inwoners provincie Utrecht over de luchtkwaliteit via de jaarlijkse Rapportage Luchtkwaliteit en de Atlas Leefomgeving	De luchtkwaliteit wordt jaarlijks gemonitord. Met de monitoringsgegevens wordt jaarlijks de rapportage luchtkwaliteit gemaakt. De gegevens worden ook aangeleverd voor de Atlas Leefomgeving	Gegevens over de luchtkwaliteit beschikbaar voor inwoners provincie Utrecht
Lobby richting EU voor meer brongerichte luchtkwaliteitsmaatregelen	Luchtverontreiniging heeft een belangrijke grensoverschrijdende dimensie. Bronmaatregelen moeten in Europees verband afgesproken worden. Wij lobbyen in Europa voor meer en beter bronbeleid. Dit doen we samen met de Regio Randstad en het netwerk AIR van 12 grootstedelijke Europese regio's	EU neemt bronmaatregelen om de luchtkwaliteit te verbeteren
Onderzoeken mogelijkheden voor het nemen van bronmaatregelen door het inzetten op schone brandstoffen	Verkeer en vervoer is de belangrijkste bron van luchtverontreiniging in de provincie Utrecht. We onderzoeken mogelijkheden om de invloed van deze bron te verminderen	Inzicht in belemmeringen en kansen; voorstellen voor nieuwe maatregelen
Onderzoeken mogelijkheden om de bijdrage van de scheepvaart aan de luchtverontreiniging te beperken	Het verkeer is de afgelopen jaren schoner geworden. De scheepvaart nauwelijks waardoor de invloed van deze bron relatief groter is geworden. Het Amsterdam Rijnkanaal is qua emissies vergelijkbaar met een rustige snelweg	Inzicht in belemmeringen en kansen; voorstellen voor nieuwe maatregelen

Informereren inwoners provincie Utrecht bij het optreden van smog (te hoge concentraties aan ozon, fijn stof of stikstofdioxide)	Dit is een wettelijke taak van de provincie. De provincie heeft dit uitbesteed aan het RIVM. Smog kan gezondheidsklachten geven. Het RIVM informeert over de ernst van de smog en geeft gedragsadviezen.	Inwoners geïnformeerd
Onderzoek roetmaatregelen	Onderzoeken mogelijkheden om het blootstelling aan roet op een aantal gevoelige locaties te verminderen en daarbij de kosten en de baten in beeld brengen	Overzicht mogelijke maatregelen ter vermindering van de blootstelling aan roet. Het overzicht geeft daarbij aan: effect op roetconcentratie, effect op blootstelling, kosten en welke partij de maatregel het best kan uitvoeren
Regelen verbod op varend ontgassen door het aanpassen van de PMV	Het verbod op varend ontgassen in buurprovincies leidt tot problemen in onze provincie. Dit vereist maatregelen van onze kant	Verbod op varend ontgassen van benzeen en benzeenhoudende stoffen in de provincie Utrecht
Beleidsvorming voor de periode na afloop van het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit	Het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit loopt af op 31 december 2016	Nieuw programma luchtkwaliteit
Wettelijke taken VTH en risicoregistratie	De provincie streeft in het kader van de uitvoering van wettelijke taken zoals WM, Registratiebesluit externe veiligheid, naar inzichtelijk maken en reduceren van risico's en het voorkomen dat normoverschrijding plaatsvindt.	adequate uitvoering wettelijke taken. Reductie risico's externe veiligheid
uitvoeren PUEV	De provincie streeft in het kader van de uitvoering van wettelijke taken zoals WVGs, WRO, WM, Registratiebesluit externe veiligheid, naar reduceren van risico's en het voorkomen dat normoverschrijding plaatsvindt.	adequate uitvoering wettelijke taken, kennis delen, inzet afstemmen
adviseren bestemmingsplannen en gebiedsontwikkeling	De provincie streeft in het kader van de uitvoering van wettelijke taken zoals WRO, WM naar reduceren van risico's en het voorkomen dat normoverschrijding plaatsvindt.	In tenminste 95% van de ruimtelijke plannen is externe veiligheid goed verwerkt
provincie dekkend routenet	De provincie streeft in het kader van de uitvoering van wettelijke taken de Wet vervoer gevaarlijke stoffen naar het reduceren van risico's en het voorkomen dat normoverschrijding plaatsvindt.	in stand houden routenet

volgen ontwikkelingen zoals gebruik LNG, waterstof, nanotechnologie tbv beleidsvorming	nieuwe ontwikkelingen kunnen gevolgen hebben voor de uitvoering van het provinciale beleid	indien nodig provinciaal beleid tav nieuwe ontwikkelingen
geurhinder	VTH beleid geurhinder voor bedrijven	
Onderzoek donkerte en natuur(beleving)	Wij zetten ons in om onnodige lichtvervuiling te voorkomen. Ambitie is een toename van de kwaliteit van de fysieke leefomgeving, het landschap en de natuur door het verminderen van de verstorende invloed van verlichting. Wij onderzoeken hoe wij donkerte kunnen uitwerken in de invulling van het systeemgerichte natuurbeleid.	Inzicht in belang van donkerte voor natuur(beleving) en handelingsperspectief voor verbetering waar nodig
Verlichting provinciale wegen met aandacht voor lichtvervuiling en energiebesparing	Wij zetten ons in om onnodige lichtvervuiling te voorkomen. Ambitie is een toename van de kwaliteit van de fysieke leefomgeving, het landschap en de natuur door het verminderen van de verstorende invloed van verlichting. Bij het plaatsen en vervangen van openbare verlichting langs provinciale wegen continueren wij het provinciale beleid 'Geen verlichting, tenzij...'. Hierbij wordt rekening gehouden met verkeersveiligheid, sociale veiligheid, leefomgeving, energiebesparing en donkerte.	
GES-informatie verzamelen	Van vrijwel alle bronnen in de provincie wordt de milieubelasting vertaald naar gezondheidseffectcontouren. Deze informatie wordt gebruikt bij keuzes voor ruimtegebruik en bij inrichting van locaties. Ook wordt daarmee inzicht verschaft in de huidige knelpunten.	beschikbaar zijn van gezondheidseffectcontouren in de hele provincie. Ook zijn de belaste woningen en overige gevoelige bestemmingen in de provincie in de verschillende GES-klassen in beeld

Bijlage 2: Indicatoren uit de begrotingscyclus

Prioriteit waterveiligheid en wateroverlast

Indicatoren voor provinciale prestaties								
Naam indicator	Omschrijving	Streefwaarde	2014 werkelijk	2015	2016	2017	2018	2019
Bodemdaling veenweidegebieden beperken	Hogere grondwaterstand en realiseren in het veengebied ¹	1.500 ha	0	500 ha	800 ha	1.200 ha	1.500 ha	1.800 ha

Prioriteit Waterveiligheid en wateroverlast

Indicator voor provinciale prestaties								
Naam indicator	Omschrijving	Streefwaarde	2014 werkelijk	2015	2016	2017	2018	2019
Veiligheid regionale waterkeringen	Percentage regionale waterkeringen dat aan de veiligheidsnorm voldoet.	100%	55%	68%	76%	85%	85%	93%

Prioriteit Waterveiligheid en wateroverlast

Indicator voor provinciale prestaties								
Naam indicator	Omschrijving	Streefwaarde	2014 werkelijk	2015	2016	2017	2018	2019
Waterkwantiteit	Aantal TOP-lijst gebieden waar de verdroging is opgelost (cumulatief).	12 TOP 19 SUB-TOP	4 TOP 10 SUB-TOP	10 TOP 19 SUB-TOP	11 TOP 19 SUB-TOP	12 TOP 19 SUB-TOP	12 TOP 19 SUB-TOP	12 TOP 19 SUB-TOP

Prioriteit Leefkwaliteit stedelijk gebied

Indicator voor provinciale prestaties								
Naam indicator	Omschrijving	Streefwaarde	2014 werkelijk	2015	2016	2017	2018	2019
PUEV	Externe veiligheid is bij minstens 95% van de ruimtelijke plannen goed verwerkt.	90%	95%	90%	95%	95%	95%	95%

Prioriteit Leefkwaliteit stedelijk gebied

Indicator voor provinciale prestatie								
Naam indicator	Omschrijving	Streefwaarde	2013 werkelijk	2014 werkelijk	2015	2016	2017	2018
Geluidbelasting	Aantal woningen per jaar langs provinciale wegen waarvoor de geluidbelasting minimaal gehalveerd is	100	129	117	100	100	100	100

Vergunningverlening en handhaving

Indicatoren voor provinciale prestaties								
Naam indicator	Omschrijving	Streefwaarde	2014 werkelijk	2015	2016	2017	2018	2019
Jaarplan handhaving	Aantal ontvangen milieuklachten	600	321	700	650	650	650	650
Beperking toezichtslast	Percentage binnen de wettelijke termijn afgegeven ontheffings- / vergunningaanvragen	90%	67%	90%	90%	90%	90%	90%